

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Analysis Methodica Iuris Pontificii

Venator, Daniel

[S.l.], 1579

VD16 V 541

De Contrahenda Emptione & Venditione. Titulus XVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63204)

tū, est gratuitū, & in vtroq; eadē species restitui debet. Et mandatum, quod etiam gratuitum est: Et precarium, in quo tantū lata culpa & dolus venit, vt in deposito: vide suprà de precario.

Quæ Adiacentia?

Dolus & culpa, q̄ dolo æquiparatur. Non autē leuis vel leuissima culpa, vel fortuitus casus. Excipiūtur tamē quidā casus, quibus depositarius etiā de culpa tenetur: 1. Si se deposito obtulit. 2. Si aliqd pro custodia recepit; pacto verò culpa, vel mora præcedētibus, etiā casus fortuitus imputatur, vt notatur in c. bona fides, extr. eod.

Quæ Pugnancia?

Merces: quia depositū debet esse gratuitū, vsus rei depositæ, inuito domino, quo casu furtū cōmittit depositarius, vt suprà, cōpensatio, vt ait Grego. IX. in c. bona fides, extr. eod. Depositori licet pro voluntate sua depositum reuocare, cōtra quod cōpensationi vel deductioni locus nō est, vt contractus qui ex bona fide oritur ad perfidiā minimē referatur, licet cōpensatio admittatur in alijs, si causa ex qua postulatur, sit ligda, ita q̄ facile exitū credatur habere, d. c. bona fides, ex. eo.

DE CONTRAHENDA EM-
ptione & Venditione.

Titulus XVII.

Continuatio.

Contractuū alij sunt gratuiti, alij quæstuarij, iuxta Arist. li. 1. politicorū, cap. 6. Gratuiti sunt precarium, commodatum, depositum, Quæstua-

Q 4

rij au

616 ANALYS. IVRIS PONTIFICII
rij autē, emptio, locatio, permutatio, & alij
datū, scilicet societas, &c. Inter quos vfitatio
vtior est emptio, vfitatio quidem: quia nō
lebat olim alienatio fieri, nisi emptionibus in
positis, vt indicat Alc. lib. 3. parerg. cap. 22. Vnde
& emptionis nomine solet contineri quęlibet
alienatio, l. statu liberi, ff. de statu libe. Vtior
tem, quia mercatus præcipuè sustinetur emptionibus
& venditionibus.

Quid est Emptio?

Emptio est, contractus nominatus, quo per
sensum obligatur emptor ad dandū præcō
ditor aut ad tradendam rem venditam & ca
nem euictionis præstandam, l. iuris gentium
de pactis, & l. Iulianus, ff. de act. emp.

Quæ causa Efficiens?

Causa efficiens remota est, ius gentiū: proprie
aut est cōtrahentiū consensus. Vnde error in
pore vel materia rei veditę vitiat contractū
vditionibus, l. alioquin, ff. eo. Nihil, n. tā
riū consensui est, quā error, l. nihil tā, ff. de

Quæ Materia?

Præteritium & merx: cuius appellatione con
tur oēs res corporales & incorporales: quę
mano cōmercio subijci possunt. vnde res
etæ, religiosæ vendi prohibentur: quia nullę
nis sūt, l. & liberi hominis, ff. eo. & c. sacra
res, extr. de reb. Eccles. nō alienand. ob id em
taliū rerum non valet, vt in emptorem
eat dominium, valet tamen vt actione ex
venditor teneatur, ad id, quod interest,
officij, ff. eodem. Pariter se res habet

libero homine, cūm aduersūm hominis liberi fortunam quærere, nec ciuile, nec naturale fit, d. l. & liberi, & l. inter stipulantem, ff. de verb. oblig. Potest autem pater necessitate famis vendere filium pro certo precio, quo restituto, vel à filio reddito, vel alio quocunq; præstito filius ingenuitatem recuperat, l. 2. C. de patri. qui fil. suos diftrax. Mater autem, quæ filium in potestate nō habet, vendere nō potest, Hostiens. in §. & de quibus, eod. tit. nec veneni mali, quod nō potest esse vsui, aliqua permixtione, nulla est emptio, secus si mixtum conferat, l. quod sæpè, §. veneni mali, ff. eod. Nec propriæ rei: cūm quod semel meum est, amplius meum fieri non possit, quod si tamē ignoranter emptio fiat, indebiti competit conditio, quia nulla obligatio fuit, idem est in re cōmuni pro mea parte, sed si vsufructuarius rememat, in qua vsu fructum habet, ratione vsufructus vel possessionis, diminitur vsufructus, l. suæ rei, ff. eod. Nec res litigiosæ, & lites vendi possunt: Nisi secundūm præscriptam formā, in l. per diuersas, cum ll. sequen. C. mandati. Et licet venditio sine re fieri non possit, l. nec emptio, ff. eod. Vnde, nec res extincta, domus exusta, vel animal demortuum, venditur, l. domum, ff. eod. Tamen res ita intelligitur, siue existat, siue non existat, probabiliter tamē futura speretur. nam fructus futuri, qui in rerum natura nondū existunt, captura piscationis, & similia rectè venduntur, l. nec emptio, eod. l. si actum, ff. de actio. emp. & l. nam hoc modo, ff. de hære. & act. vend. Inter hæc tamen interest. Emptioni enim pisciū, vel missilium non inest cōditio, vt in fructibus futuris,

futuris, si nascantur: sed est pura emptio, videlicet, spei, quæ quidem spes fungitur loco mercis, d. l. si iactum. ad eod. ut, etsi nihil capiatur, emptio teneretur ad præciũ: sed in futuris fructibus locus est. Quare si omninò fructus non nascantur, & empti sunt, qui in hoc fundo nascantur, condicitur præcium. Quid autẽ, si fructus dimidiæ parti præcij non respondeant? Et non succurritur, ex beneficio l. 2. C. de rescin. vend. Quia hæc inæqualitas sustinetur, propter dubium eventum fructuũ; cum potuerint etiam tam vberesse, ut præcij quantitatem longè excederent. In lege, C. de usuris, siue res illa sit vendentis propria, siue aliena, quia venditor non ad tradendum dominium, sed tradendam rem, tenetur, cum ipsum euictionis nomine obligari solent, at, l. rem alienam, ff. eod.

Quæ Forma?

Ut contrahentes, inter præsentis, vel ab absente per nuntium, vel epistolam, in scriptis, vel in scriptura, sine arrhis, vel arrhis interuenientibus, de certo præcio in pecunia numerata tradenda re vendita conueniant. Tria autem sunt, ex quibus emptionis substantia consistit, videlicet, præcium certum in pecunia numerata, quæ veneat, & consensus in idem corpus, res eandem & in eadem rei materiam substantiaue, l. 1. & d. l. in venditionibus, ff. eod. Verum ut substantiam vel perfectionem emptionis non requiritur scriptura: si tamen expressim actum est inter emptorem & venditorem, ut non valeat contractus emptionis, sine scriptura, absque

absolutionem scripturę, non dicitur contractu perfectus, aded, vt & pœnitentię sit locus, nisi ad probationem emptionis post contractum scriptura accedat, nec datio arrharum requiritur: si tamen interueniunt, distinguitur. Aut datur initio cōtractus, ante tamē eius perfectionē: aut post contractū consummatū & perfectū datur arrhę. Priore casu arrha est quasi pœna, q̄a coercendi vim habet. Nā qui arrhā dedit, si à cōtractu inchoato discesserit, amittit arrhā, & versa vice duplicatas arrhas reddit, qui arrhas accipit, & recesserit, l. cōtractus, C. de fid. instr. Postiore casu arrha est quasi pignus & simbolū seu argumentū cōtractūs iā pridē consummati, l. q̄ s̄apē, vers. sed Vt euidentius, ff. eo. Vnde quemadmodū, soluto debito, creditor restituit debitori pignus, l. si rē, ff. de pig. act. ita venditione impleta, venditor restituit emptori arrhā. Circa hoc tamen ita distingue: aut arrhę nomine data est species, aut pecunia: si species, post contractū impletū, emptor repetit speciē, actione ex empto, vel cōditione sine causa, l. exempto, §. illud, ff. de act. emp. Si verò pecunia arrhę nomine data est, nihil repetitur, sed arrha imputatur in pecunia, vt not. Accurs. in l. 2. C. quādo lici ab emp. discedere, & est tex. in l. si. ver. reliquę pecunię, ff. de lege cōmissio. Potest etiā emptio tā purē, q̄ sub cōditione celebrari ante cuius existentiā ipsa effectū non sortitur, §. emptio, inst. eod. Quò fit, vt si res vendita, intra id tēpus intereat, perimatur emptio, quemadmodū & stipulationes, legataq̄ cōditionalia, nō existente cōditione, perimuntur, l. necessariò, §. q̄ si pēdente, ff. de pen. & com.

Quis

Quis Finis?

Necessitas & utilitas humana, quibus hoc rei commutandorum genere succurreretur. Est enim hic contractus, sicuti alij omnes, ex indigentia natus, cum, ut ait Paulus, in l. 1. ff. eod. frequens esset permutationis contractus, idè tamen non ad eò necessitati & commoditati humane conueniens, quia non semper nec facile contingebat, ut tu haberes, quod ego desiderarem: & vicissim ego haberem, quod tu accipere velles: inde electa materia est, cuius publica atque perpetua estimatio difficultatibus permutationum exactitate quantitatis subueniret, vnde emptio introductæ origo & causa colligitur, d. l. 1. ff. eod.

Quis Effectus?

Effectus huius contractus sunt, parere obligatione: ex qua duæ dantur actiones, puta actio ex empto, & actio ex vendito. Actio, ex empto traditur emptori, ut tradat rem venditam corpoream cum fructibus & accessorijs, vel, ut quasi tradat rem incorporalem emptam: hoc est, ut certum iuri & præstetur patientia ad usum liberum loco (ut tradat rem) quia non, ut emptor præsumitur dominium præcisè in venditorem transferat, sed venditor rem venditam ementis facere tenetur, l. si ita, ff. eod. Et hoc ob duas rationes: 1. Ne propter incertitudinem & difficultatem probationis dominiorum, impediatur hic contractus, qui vtilibus quotidianis maximè est necessarius. 2. Quia per euictionis præstationem indemnitas tenetur emptor, perinde ac si dominium nactus esset, l. in vendendo, ff. eod. l. ex empto, ff. de act. empt.

empt. Hinc tres alias actiones, actio ex empto, complectitur: Primò actionem, de euictione: qua agit emptor post rei venditę euictionem aduersus venditorem, ad ipsum precium & interesse, l. euicta, & l. si in venditione, ff. de euictionibus, si rei venditę non fuerit dominus, tot. tit. ff. de euict. Tres tamen sunt casus, quibus iuxta legitimas sanctiones emptoris euicta re contra venditorem nõ experitur hac actione. 1. Si emptor post institutum contra se iudicium venditori, vt rem venditam sibi defenderet denuntiare omiserit. 2. Si contumaciter abfuit tempore sententię promulgatę. 3. Si sententia lata fuit per iniuriam iudicis, c. si venditori, extr. eod. Secundò cõtinet actionem redhibitoriam: qua agit intra sex menses ad rescindendum contractum, si vendita fuerit res habens vitium latens, l. 2. C. de ædilitijs act. Tertiò actionem præscriptis verbis, quę competit, si emptor pacta adiecta emptioni non seruauerit, nec placitis paruerit: tunc enim habet emptor aduersus venditorem actionem præscriptis verbis, ad impletionem pactorum, l. 2. C. de pactis inter emp. & vend. Secundò: Ex hac obligatione nascitur actio ex vendito, & hæc competit venditori, ad ea consequenda, quę ipsi ab emptore præstari oportet, in qua veniunt non modò præcium, quanti res vendita est, sed & vsurę post moram, & diem traditionis. Sicuti enim, vt dicitur in l. fructus, C. de act. empt. fructus post perfectum iure contractum, emptoris spectare personam conuenit, ad quem & functionum grauamen pertinet: ita & venditor quoq; præcium tantum, & si mora intercessisset

fisse

fisse probetur, vsuras officio iudicis exigere, test, d. l. fructus, & l. Iulianus, ff. de act. empt.

Quæ Affinia?

Permutatio de qua inferiùs dicitur, & notatur, l. 1. ff. eod. Locatio & conductio, quæ cum naturalis sit, & omnium gentium, non verbis, sed consensu contrahitur, sicut emptio & venditio, l. 1. ff. locati. Et cum eidem emptioni & venditioni proxima sit, iisdem regulis iuris consistit, eoq; magnam affinitatem habere videntur, & difficile sit illos contractus, in quibusdam speciebus discerni, d. l. 2. ff. locat. & cond.

Quæ Adiacentia?

Insunt contractibus tria: scilicet, substantia & adminicula. Substantiã tria perhibentur: consensus, forma, & res. Ad naturã pertinet quod naturale & propriũ inest cõtractui, Pap. ut cõtractuum terminos, l. Lucius, ff. de potest. substantia à natura, quod cõtractus conuenitur ex substantia, sed natura oritur & fit a facto iam contractu: sicut radij ex Sole, Al. cum quid, ff. si cer. sic natura contractus proprie est actionem & obligationem parere: receptionis natura est, vt alter ad prætium, aliter rem tradendam obligetur. Adminicula sunt, nec contractum perficiunt, nec contractum propriam, quæ iam non insunt & possunt aduenire, vtum contractus naturæ præbent adminicula. Et hæc sunt duplicia: quædam enim sequuntur cõtractũ, vt euictio, quæ sequitur emptionem, & de ea nihil conuenierit, l. exempto, ff. de act. Quædam extrinsecus cõtractui insunt, vt

pignora fideiuffores. Adiacens igitur emptioni, siue ex natura contractus vel extrinsecus veniēt, periculum & commodum rei venditæ euictio, duplex stipulatio, stipulatio rem habere licere: quæ ad quem pertineant & qualiter præstentur? vide tit. de peri. & commod. rei vend. l. habere, ff. de eui. l. stipulatio, de eui. & l. ex empto, ff. de act. emp. præstatio vsurarum & interesse, de quibus tot. tit. ff. de vsu. l. qui per collusionem, ff. de act. empti. Et accedunt etiam emptionibus, lex commissoria, additio in diem, aliæq; pacta, quæ ipsam emptionem vel in substantia, vel in adminiculis variant, de quibus tit. de lege commisso. tit. de die in diem, addi. l. pacta conuenta, ff. eod. & l. iuris gentium, ff. de pactis, l. lecta, ff. si cer. Arrha, pignora, fideiuffores de quibus omnibus l. ex empto, ff. de actionibus empti.

Quæ pugnantiæ?

Dolus. Circa dolum distingue. Aut dat causam huic contractui: aut incidit in contractū: aut re ipsa in cōtractu emptionis interuenit. Si dat causam cōtractui (q̄ fit, si vendens nullū animū vendendi habeat, persuadeatur aut ab emptore, vel dolo inducatur ad vendendū) tunc licet contractus ipso iure nullus cōmuni opinione dicatur, verius tamen est, dolum per actionem de dolo purgari, ipsamq; actionē ex eodē contractu proficiscentem ad rescissionē contractus, & consequendum omne emolumentū quanti interfuit, deceptum nō esse, cōpetere, l. si quis affirmauerit, ff. de dolo, l. Iulianus, ff. de act. emp. quibusdā casibus à lege exceptis: quos notat Faber, in §. actionum, aut, inst. de act.

Quod

Quod si in contractum emptionis incidat dolus pariter actione ex ipsius obligatione manante non tantum ad rescissionem contractus, verum ad interesse, aliaque, quæ ex æquo & bono debentur, agi potest, l. & elegantè, ff. de dolo.

Tertio, si dolus re ipsa in emptionis contractu comprehendatur, quod fit, si venditor ultra dimidium iusti precij deceptus, vel emptor ultra iustum precium, plus duplo deceptus est: quo casu venditor petere potest, ut restituatur res emptæ, vel suppleatur iustum precium. Emptor autem, ut vel restituatur id, quod ultra iustum precium dedit, vel ut totus contractus rescindatur, debet autem utrumque alternatim peti, sed in animo Rei cõventi, est, alterum eligere, c. cum dilectis, c. cum causa, ext. eo. &, l. 2. C. de rescind. vend. hinc autem circumscriptiones, vel circumventiones, quæ dolum non comprehendunt, sunt licet. Nam in cõtractibus negotiatorijs potest alteruterum circumscribere, ut loquitur Caius in l. si præcio, §. quemadmodum, &, l. in causa, ff. de minor. Nisi id fiat improbatore more, l. 1. §. venditor, ff. de act. empt. Circumscriptio enim fieri debet, ut fiat sine dolo, l. & ideò, ff. locati et læsio non sit enormis: quibus duobus e modo sublati circumventio est sine repræhensione, quæ sensu dicitur, ut alter alterum circumvenire possit, imò illud fieri interest Republicæ, ut ait Seneca, cum quilibet sui lucri causa contrahat, l. actionum, §. actionum, ff. de act. & oblig. sublata spe quæstus, necesse est perire mercatum, quo nihil habet Republica vtilius & vtilius, lib. 1. de benefi.

Secundò. Error. Quia nihil tam contrarium est consensui, quàm error. Cùm igitur emptio constituatur consensu, sequitur inde ipsum errorem vitare emptionem. Distinguitur tamen. Aut erratur in nomine, aut corpore, aut materia, aut causa, aut demonstratiõe. Error nominis non vitiat emptionem, cùm nec legatum, nec stipulationem, nec hæredis institutionem vitiet, l. si in nomine, ff. de verb. oblig. & C. de test. Ratio habetur in §. si in nomine, institut. de leg. Nomina significandarum rerum gratia reperta sunt, quæ si aliquo quolibet modo intelligantur, nihil interest. 2. Error corporis, vel error materia vitiat emptionem, l. in venditionibus, ff. eod. Differt autem corpus à materia, vt effectus à causa. Nam ex materia fit res, seu corpus, licet ipsa materia in legibus dicatur in substantia, quãdoq; etiam qualitas, d. l. in venditionibus, §. item quaeritur: sic aureæ lancis materia est, ipsum aurum & lanx est corpus ex auro. Si igitur lanx auro cooperto, pro aurea solida vèdatur, nulla est venditio, l. cum eo, ff. eod. qui aliud pro alio vèditur: secus si aurea sit, licet quid æris habeat admixtum, l. quid tamen, ff. eod. Non igitur sibi contrariantur hæc duo responsa, cum priore, Species, ob facilitatem deductionis, per se extare videntur, nec alia pro alia in detrimentum emptoris ignorantis vendi potuerit, posteriore autem ob difficultatem separationis auri ab ære, vna species, quæ extrinsecùs apparet, licet deterior, ob admixtam qualitatem viliores non apparentem, quàm emptor putarit, vèdita fit, qui error emptionis non vitiat, l. aliter, ff. eod. Error

Rr

in cau-

in causa, est nihil aliud, quàm error in genere contractus, vel error in traditione, quia causa obligationis est contractus, causa autem domini, est traditio, l. actionum, ff. de actionibus, §. ex traditione, inst. de rerū, diui. Error igitur in genere contractus vitiat cōtractum. Verūm si per traditionem, pari ratione, ex vtroq; contractu dominiū transfertur accipiens post consumptionē, licet conditione teneatur, tamē cū secundum voluntatem dantis consumpserit, doli exceptione tutus est, l. si ego pecuniā, ff. de rebus cred. Error distingue vltcrius, vt Dd. ibidē. Error etiā in traditione dominiū translationē impedit. Nam si os nūmos, quasi tuos, dem, nō facio tuos, vtquit Caius in l. 3. §. subtilius, ff. de con. ca. causa non secuta: quia nemo errans amittit rem, si procurator, ff. de acq. rerū dominio. Denique error demonstrationis aut contingit in cōtractu aut in ipsius contractus executione: qui quando vitiet contractū, & quando nō impediat vendentem, ff. eod. & l. in huiusmodi, & l. sed si communis, §. si seruus, ff. eod.

Tertiò pugnat simulatio ipsius cōtractus enim non verè agitur, sed simulatur, nulli momenti, l. cū in venditionis, & l. nuda, ff. de vend. Vnde, si vniuersa venditio, donationis causa est, in totū ipsa non valet, secus si viliore parte res donationis causa distrahitur, l. si quis donationis, ff. eod.

Quartò, venditioni contraria sunt, omnia pacta, quibus à venditione disceditur: vel quae venditionis naturę & fini aduersantur: vt si pacifera

tur, ne precij conuenti, vtl rei venditæ dominiũ
in venditorẽ & emptorẽ transferatur, l. cum ma-
nu fata, ff. eod. l. 1. ff. de rei permutat. Et similia.

DE LOCATO ET CONDV- cto. Titulus XVIII.

Continuatio.

Locatio & conductio, proxima est emptionẽ
& venditioni, vt ait Iurisconsultus Caius, in
l. 2. ff. eo. iisdemq; iuris regulis cõsistit. Nam,
vt emptio & venditio contrahitur, si de præcio
cõuenerit, sic & locatio & cõductio contrahi in-
telligitur, si de mercede conuenerit, d. l. 2. eod.

Quid est Locatio?

Locatio est, personæ, vel rei, pro mercede in
pecunia conuenta ad vsum facta concessio. Ver-
bum, Vsum, excludit ab usum: in quo mutuũ
consistit, alia ad differentia aliorum contractũ
ponuntur. Nam si species cum specie commute-
tur esset permutatio: si genus cum genere, vel cũ
specie, esset contractus, Do vt des: vel si non pro
mercede, sed pro precio, esset emptio: vel pro
nulla mercede & gratuito, quo casu commoda-
tũ contraheretur, l. 1. ff. de præcario, l. 1. ff. de re-
rum permutatione, l. si conuenerit, ff. communi
diuidundo.

Locatio quotuplex?

Duplex, temporalis & perpetua. Temporalis
est, quæ fit ad certum tempus, & illa retinuit no-
men locationis. Perpetua est, quæ absque certi-
temporis præfinitione fieri contingit, & nomi-
ne speciali dicitur emphyteusis. Temporalis
Rr 2 duobus